

του πληροῦσι 3 τόμους εἰς 4ον καὶ, ἐγράφησαν ἐν μέρει Λατινιστί, ἐν μέρει Ἰταλιστί, καταδεικνύοντα ἀπανταχοῦ ἄνθρωπον ἰκανὸν νὰ μεταβάλη τὴν ὄψιν τῆς φιλοσοφίας, καὶ νὰ καταπέσῃ οὐ μόνον διὰ τῆς δυνάμειος τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς χάριτος δι' ἧς ἡ φαντασία του ἐκόσμηε τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα. Ἦτο δὲ οὐ μόνον πολυμαθὴς, ἀλλὰ καὶ σαφὴς καὶ ἐμβριθής, τοῦτο δὲ μάλιστα διακρίνει τὸν μεγαλοφυῆ ἄνδρα. Κατὰ δυστυχίαν, πολλαὶ τῶν συγγραμμάτων του, καὶ τοὶ κατ' οὐδὲν τὴν θρησκευτικὴν ἐγγύζουσαι, ἀπώλεσθησαν, διότι εἰς τῶν ἀνεψιῶν του, ἀνήρ ἡμιστά φιλόσοφος, τὰς ἔδωκεν εἰς τὸν πνευματικόν του διὰ νὰ τὰς κάσῃ.

Ὁ υἱὸς τοῦ Γαλιλαίου Οὐίγκέντιος ἐνηγολήθη ἐπίσης περὶ τὴν μαθηματικὴν καὶ δὲν ὑπῆρξεν ἀνάξιος τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος· αὐτὸς πρῶτος ἐφήρμοσεν εἰς τὰ ὠρολόγια τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του διὰ τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις ἐπινοηθὲν ἐκπρεμές· εἰς δὲ τὴν ἐφαρμογὴν ἐκείνην τοῦ υἱοῦ ὀφείλει ἡ ὠρολογοποιία τὴν τελειοποίησίν της.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ΦΙΛΑΡΑΣ.

ΣΟΦΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΚΑΙ- ΔΕΚΑΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

*Ἐκ τῶν κριτικῶν καὶ φιλολογικῶν Συμμίκτων
τοῦ Γάλλου Χαρθῶνος Ροχεττίου.*

ὑπὸ

Α. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ.

Οὔτε τῶν ἱστορικῶν ἡμῶν λεξικῶν οὐδὲν, οὔτε βιογράφος οὐδεὶς ἐμνημόνευσε τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅστις ὁμῶς ἐξεπλήρωσεν ἐν Εὐρώπῃ ἀποστολὰς ἀξιολόγου, ἡγάπα δὲ καὶ ἐθεράπευε τὰ γράμματα καὶ ἐκοινωνεὶ μετὰ τῶν ἐπιφανεστέρων τῶν συγχρόνων του (1). Καὶ ὀλίγας μὲν ἔχομεν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου εἰδήσεις, ἀλλὰ τούτου ἕνεκα μάλιστα ὀφείλομεν νὰ τὰς συλλέξωμεν ἐπιμελῶς. Αἱ πρῶτισται εὐρίσκονται ἐν περιέργῳ τινὶ ἐπιστολῇ τοῦ περιηγητοῦ Κορνηλιῦ Μάγνου πρὸς τὸν καρδινάλιον Ἀκκιαγιόλην (Acciajoli) ἐξ Ἀθηνῶν 15 Δεκεμβρ. 1674, καὶ ἐν ἐγκωμίῳ, λατινιστὶ συντεταγμένῳ ἐν εἴδει ἐπιγραφῆς, ὅπερ διατήρησεν ἡμῖν ὁ Κοττόνιος ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν ἐπιγραμμάτων, θέλομεν δὲ παραθέσει μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην.

» Ἦκματε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον, λέγει ὁ περιηγητὴς ἐκεῖνος, Ἀθηναῖος, ὅστις διὰ τῆς μεγάλης αὐτοῦ παιδείας διέπρεψεν ἐν Εὐρώπῃ, εἰς Ῥώμην, εἰς

Παρισίους, εἰς Ἐνετίαν καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁ μέγας καρδινάλιος Ῥιχέλιος τὸν προσήλωσεν εἰς τὸν αἰμίμησον δοῦκα τῆς Πάρμας Ὀδοάρδον Φαρνέσιον, ὡς ἄνθρωπον ἀξίον τῆς προσοχῆς αὐτοῦ. Ἡ δὲ αὐτοῦ ὑψηλότης ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν διαφόρους ἀποστολὰς· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ νῦν ἡγεμονεύοντος δοῦκος διετέλεσεν ἐν Ἐνετίᾳ ἀντιπρόεδρος. Ὀνομαζέτο δὲ Λεονάρδος Φιλαρᾶς, ἀλλὰ κατὰ παραφθορὰν τὸν ἔλεγον συνήθως Monsù Villorè. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὸν εἶδα ἐν Ἐνετίᾳ, ἐπὶ τῆς τελευταίας αὐτοῦ πρεσβείας, καὶ ἐπίσης ἀριστα ἐνθυμοῦμαι, ὅτι κατεῖχε τὰ πρῶτα παρὰ τοῖς λογίοις, ὡς πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ μάλιστα γράμματα, ἕνεκα τῆς βαθείας αὐτοῦ μελέτης, περὶ τὰ κατὰ τὰς συνόδους καὶ τὰ κείμενα τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας· ἐν γένει δὲ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀνὴρ διακεκριμένος. Ἐμαθον ἐνταῦθα, ὅτι ἀπέθανε μετὰ λιθοτομίαν, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς Παρισίους. Ἡρεῦνητα περὶ τῶν βιβλίων του, διότι εἶχον ἰδεῖ τινὰ ἐκλεκτὰ καὶ σπάνια ἐν Ἐνετίᾳ εἰς τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ. Μάλιστα δὲ ἀνεζήτησα τὰ χειρόγραφα αὐτοῦ, τὰ ὅποια ἐπραγματεύοντο, καθὼς γνωρίζω, περὶ τοῦ ὑπουργείου τοῦ καρδινάλιου Ῥιχελίου· ἀλλὰ ἔμαθον, ὅτι ἀναχωρῶν ἐξ Ἰταλίας ἐνδεὴς χρημάτων, ἠναγκάσθη νὰ πᾶ πωλήτῃ. Καὶ ὁμῶς εὗρον δύο τόμους τοῦ Γεωγραφικοῦ Ἀτλαντος. Δὲν ἀνικάλυφα ἐνταῦθα ἄλλον ἀπόγονον αὐτοῦ εἰμὴ ἀνεψιόν τινα ἐξ ἀδελφῆς, Λεονάρδον ὠσαύτως ὀνομαζόμενον, ὀκταετῆ περίπου, ὅστις φαίνεται εὐφυής· ἐλλείψει ὁμῶς δίδασκάλων θὰ μείνῃ ἀμαθής, ἢ θὰ παιδευθῇ ἐν τῇ κακίᾳ. Καὶ δὲν ἀνήκει μὲν εἰς τὰς πρῶτιστας οἰκογενείας, τῶν ὀνομαζομένων ἀρχόντων, ὅχι ὁμῶς καὶ εἰς τὰς ἐσχάτας· ἄλλως δὲ ὀλίγον εὐμοιρεῖ τῶν ἀγαθῶν τῆς τύχης, τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, ἅτινα ἀνοίγουσι καὶ εὐρύνουσι τὴν ἀτραπὸν, καὶ τότε ὅταν ἡ ὁδὸς καθίσταται δυσχερεστάτη » (2).

Ἡ ἐπιτολὴ αὕτη μᾶς διδάσκει τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου τοῦ Λεονάρδου Φιλαρᾶ, συμβάντος τὸ 1673· ἀγνοοῦμεν ὁμῶς τὴν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Πιθανὸν ἐν τούτοις εἶνε, ὅτι ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τοῦ ἑκτοῦ αἰῶνος, καθότι περὶ τὸ 1640 ἐπέμφθη ἀπὸ τὸν Δοῦκα τῆς Πάρμας εἰς Γαλλίαν, καθὼς καταδεικνύεται ἐκ τῆς προσηνήσεως τῆς Ἑλληνικῆς αὐτοῦ ὥδης εἰς τὴν ἀγαμάρτητον σὺλλήψιν τῆς Θεοτόκου, στεφανωθείσης ὑπὸ τῆς ἐν Ῥουένῃ ἀκαδημίας τῶν Παλινοδῶν, καὶ τυπωθείσης ἐν Παρισίοις ἐν ἔτει 1644 εἰς 8. Ἡ Ἑλληνικὴ αὕτη προσφωνήσις εἶνε τοῦ μοναχοῦ διακόνου Καρόλου, ἐκ Χίου, ἐπιγέγραπται δὲ πρὸς τὸν Φραγκίσκον Ἀρλαῖον, ἀρχιεπίσκοπον Ῥουένης. « Ὁ γαληνότατος δοῦξ Πάρμας, λέγει ἡ προσφωνητήριος ἐπιστολὴ, εὐνούστατα διατελέσας, καθὼς ἅπαντες γνωρίζουσι, πρὸς τὴν τῆς Γαλλίας αὐλὴν, θέλων νὰ καταπαύσῃ τὰς τοῦ πολέμου ταραχὰς καὶ σπουδαιότατα καταγιγνώμενος περὶ τὰ μέσα τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς εἰρήνης, μετεκάλεσε πρὸ μικροῦ ἐν Πάρ-

(1) Σώζονται δὲ καὶ δύο περίεργοι ἐπιστολαί, τὰς ὁποίας τοῦ ἔγραψεν ὁ Μίλων, ἐν τῇ ἀρκετῇ σπανίᾳ συλλογῇ, τῇ ἐπιγεγραμμένῃ Jo. Milton's, Angli, epistolaram familiarium liber unus. Londini 1674. εἰς 8.

(2) Ἡ οἰκογένεια τοῦ Φιλαρᾶ εὗρεται μέχρι τῆς σήμερον· τελευταῖος ἀπόγονος εἶνε ὁ Χρηστὸς Ἀλεξανδρὸς Βιλαρᾶ, ἱατρὸς ἐμπειρικός. Σ. τοῦ Μ.

μα τὸν παρὰ τῆ Χ.Α. Μεγαλειότητι ἀπεσταλμένον αὐτοῦ, τὸν ἐντιμώτατον Λεονάρδον Φιλαρᾶν, ὅπως, μάρτυς αὐτόπτης γενόμενος εὗτος πάντων τῶν γεγονότων δυνήθη ἔπειτα ἐπιστρέφων, παρὰ τῷ βασιλεῖ νὰ δώσῃ ἀσφαλεῖς πληροφορίες εἰς τὴν σύνοδον ἣτις μέλλει νὰ συγκροτηθῇ, πρὸς συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης.

Ὁ Φιλαρᾶς, ἐν οἷς Γάλλοι ὠνόμαζον *villars* καὶ *Villeret*, ἀναχωρῶν, ἄρῃσε, παρὰ τῷ μοναχῷ Κυρίλλῳ, τινὰς τῶν χειρογράφων αὐτοῦ ποιήσεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦν ἡ προαναφερθεῖσα ᾠδή. Μετετυπώθη δὲ αὕτη Ἑλληνιστί, Λατινιστί καὶ Γαλλιστί μετὰ τῆς προσφωνήσεως τοῦ Κυρίλλου καὶ τεμαχίου δέκα ἐλεγειακῶν στίχων, (ἐν οἷς ὁ Φιλαρᾶς εὐχαριστεῖ τὸν Φρ. Αρλαῖον διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀποστολὴν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ βραβείου) ἐν τῷ *Recueil des pieces, lues dans les séances publiques de l'académie, établie à Rouen, sous le titre de l'immaculée conception, pour les années 1771 — 81. Rouen, 1784*, εἰς 8 558 σελίδων.

Ὁ σοφὸς ἀββᾶς Μορέλλιος ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ, σελίδι 111 τοῦ ἀξιολόγου αὐτοῦ καταλόγου τῆς τοῦ Πινελίου βιβλιοθήκης, ἀναφέρει τὸ ἐπιγραφόμενον σύγγραμμα: *Doctrina christiana, graecovulgari idiomate alias tractata, nunc vero latinis litteris mandata per L. V. Atheniensem. Gr. lat. Parisiis, 1633 in 8.*, ἐπισημειοῖ: *Auctorem esse puto Leonardum villarè Atheniensem, Bibliothecae venetae D. Marci custodiendae olim praefectum.*

Ἀναγνώσας δὲ ὁ εἰρημένος Ἀββᾶς ἐν τῷ *Magasin encyclopédique* τὴν περὶ τοῦ Φιλαρᾶ ταύτης βιογραφίαν, μοι ἔγραψε φιλικῶς, ὅτι τὸ ἀναγκάσαν αὐτὸν νὰ ἐκφῆσῃ τὴν ἀνωτέρω εἰκασίαν, ἦν χωρίον τι τοῦ *Εὐχολογίου* τοῦ Π. Γουρου, σελίς 124 τῆς πρωτοτύπου ἐκδόσεως ἐν Παρισίσις 1647, εἰς φύλλ., ἐνθα ὁ πατὴρ οὗτος, ἀφοῦ ἀνεφερε χωρίον τι τοῦ Κεδρηνοῦ, προστίθησι: *Cedreno assentitur Ludovicus Philaras Atheniensis in sua christianiχῇ διδασκαλίᾳ vernacule et concinne scripta.* Ὁ Γουρὸς γράφει ἐνταῦθα Λουδοβίκος Φιλαρᾶς, ἀμφιβολία ὅμως δὲν εἶναι, ὅτι ἡ δεκτὴ ἐκείνη μετάφρασις εἶνε ἡ τοῦ Λεονάρδου. Ἡ ἐν τῇ κοινῇ Ἑλληνικῇ ἐξιδόθη ἐν Ῥώμῃ τὸ 1616, καὶ ἐγένετο κατὰ τὸ Ἰταλικὸν σύγγραμμα, ἐπιγραφόμενον: *Dichiarazione più copiosa della dottrina christiana composta dal Cardinale Roberto Bellarmino per ordine di Clemente VIII. Roma, 1603 καὶ 1613 εἰς 4.* Το Ἰταλικὸν κείμενον συνήθη τῇ Ἀρμενιακῇ μεταφράσει τοῦ Π. Φρ. Πέτρου Παύλου, Ἀρμενίου, Ῥώμης τύποις τῆς Προπυλάδας, 1630, καὶ 4. Ὁ Λεονάρδος Φιλαρᾶς μετέφρασε Λατινιστί τὴν εἰς τὴν κοινὴν Ἑλληνικὴν μετάφρασιν του, καὶ τῇ ἀριστερῶς τῷ Ῥισγελίῳ ὁμολογεῖ ὅμως ἐν τῇ προσφωνήσει ταύτῃ, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ μετάφρασις ἐγένετο *juxta ritum orientalis ecclesiae.*

Ἐκ τίνος καταλόγου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἀγ. Μάρκου βλέπομεν, ὅτι διωρίσθη φύλαξ τῆς βιβλιοθήκης ταύτης, καὶ ἀπέθανεν ἐν Παρισίσις, πρὶν ἢ θυνηθῆ νὰ ἀλλοθῆ τὴν νῆσιν αὐτοῦ ἱερωσίαν. Ἐν τῷ κα-

ταλόγῳ ἐκείνῳ, συντεταγμένῳ τὸ 1679 ὑπὸ τοῦ Ἀλουίτου Ἀμβροσίου Γραδενίκου, φέρεται: *Un libretto manuscritto donato dal già Leonardo villarè Ateniese, fatto già detto, uomo custode della libreria: ma non venne mentre morì in Parigi nel qual libretto sono scritte diverse orazioni in greco, in latino ed in francese.* Ὁ Ἰ. ἀββᾶς Μορέλλιος, ὁ εἰδοποιήσας μοι τοῦτο, μὲ σημειοῖ, ὅτι τὸ μικρὸν τοῦτο χειρόγραφον δὲν ὑπάρχει πλέον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ. Ἡ ζημία εὐτυχῶς δὲν εἶναι μεγάλη.

Ἐν τινὶ συλλογῇ ἑλληνικῶν ἐπιγραμμάτων ὑπὸ Ἰωάννου Κοττουνίου Μακεδόνας (*Graecorum epigrammatum libri duo, auctore Joanne Cottanio veriensis, ect. cum ejusdem versione latina Patavii, 1653, εἰς 4.*), προσφωνηθεῖσα Λουδοβικῷ τῷ 13, καὶ τὴν ὁποίαν ὀρεῖλω εἰς τὴν φιλικὴν πρὸς ἐμὲ διαθεσιν τοῦ Κ. ἀββᾶ Μορέλλiou, ὁ συγγραφεὺς λέγει σελίδι 91 καὶ ἐρ. ὅτι τοῦ ἐπεμψᾶν ἐκ Ῥώμης τὴν 15 Νοεμβρίου τρία φύλλα τυπωμένα ἐν Παρισίσις. Ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ ἦν ἡ εἰκὼν τοῦ Λεονάρδου Φιλαρᾶ μετα τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης: *Λεονάρδος Φιλαρᾶς, υἱὸς Ἰωάννου, Ἀθηναῖος* τὸ δεύτερον περιεῖχε γράμματι κεφαλαίσις τὸν ἔπαινον αὐτοῦ Λατινιστί, (θὰ τὸν ἴδωμεν κατωτέρω), καὶ πίνακα ἱερογλυφικόν, ἀρκετὰ παραδοξόν, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου μονογραφή, ἀριστα σχεδιασθεῖσα, παρίστησι τὰ γράμματα ἀπόντα, τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Ὁ Κοττουνίος μᾶς διδάσκει, ὅτι τὰ μονογράμματα ταῦτα λέγονται ἐν τῇ κοινῇ Ἑλληνικῇ *μονοκοινθολία* κατωθεν δὲ ἀναγινώσκεται: *βούλου τὰς εἰκόνας, τῆς ἀρετῆς ὑπόμνημα μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος καταλιπεῖν*, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ γράμματι κεφαλαίσις ἔπαινος, περὶ οὗ πρὸ μικροῦ.

LEONARDUS PHILARAS

Athenis natus. τῶν εὐπατριδῶν. Romae educatus τῶν φιλοσόφων, Parisiis occupatus τῶν πολιτικῶν, pueritiam in Graecia cum caris parentibus, juventatem in Italia literarum studiis incumbens, virilis aetatis partem in Gallia publicis rebus operam navans xegit, nobili patriae libertatis desiderio accensus, plures annos inter christianae militiae milites, apud Carolum Nivernensium ducem traduxit; missusque ab eo magnis de rebus ad Gregorium XV et Urbanum VIII. Romanos Pontifices, plurimum eandem militiam suis officiis juvit. Nunc pro serenissimo Duce Parmensi in aula residens orator, Ludovico justo et Garton Aurelianensium duci apprime notus, Cardinali Richelieu ceterisque regni principibus ob eximias virtutes carissimus, honorato viam degit, vir vere illustris et ad praesentem illam suorum gloriam adspirans.

Ὁ Κοττουνίος μετέφρασε τὸν ἔπαινον τοῦτον εἰς στίχους Ἑλληνικοῦς καὶ Λατινικοῦς.

Τὸ τρίτον φύλλον τέλος ἐπαναλαμβάνει τὴν ἐν τῷ δευτέρῳ περιεχομένην εἰκόνα, ἣς τὴν ἐξήγησιν καλὸν ἦν νὰ ἐκαμῶν ἐν τῷ μέσῳ καίτιι πικρὰ μέγας

κράνος, μετὰ μεγάλου πτερωτοῦ λόφου, ἐντὸς τοῦ ὀπίσθου διακρίνεται εἰς αἰγωλίος. Δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ εἶνε δύο ἐλαίαι, ἔχουσαι τὴν κορυφὴν κεκομμένην καὶ ἀναδίδουσαι ἓνα μόνον κλάδον ἀνατεταμμένον πρὸς τὸν οὐρανόν. Κατωτέρω δὲ ἐνθεν μὲν εἶναι ἀλεκτροῶν, ἐνθεν δὲ ἰππόκαμπος. Προσέτι δὲ κηρύκειον, σύριγξ τοῦ Πανός, σημαῖαι, τρίαῖναι, κανόνιον καὶ ἐπὶ τοῦ κράνουσ τὰ ἀνωτέρω μονογράμματα. Ἐπιταὶ τούτοις ἐπιγράμματα εἰς τὴν κοινὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀποτεινομενον ἀπὸ τὸν Φιλαρᾶν πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐξῆς Λατινικὸν ἐπιγράμμα, διὰ νὰ τεθῆ κάτωθεν τῆς εἰκόνας αὐτοῦ :

Nobilis huic fausto dedit omine tellus

Attica; doctrinam Roma secunda parens.

Quem, varias postquam placuit cognoscere gentes,

Grata suo retinet Gallia nostra sinu.

Ὁ Κοττούνιος σελίδι 37 καὶ 38 κατεχώρισε τρία ἐπιγράμματα ἐγκωμιαστικά τοῦ φίλου του.

Ἐν ἀρχῇ ποιημάτων τινῶν τοῦ Φιλαρᾶ, εὐριτκομένων εἰς τὸ τέλος ἑνὸς χειρογράφου τὸ ὅποιον θὰ περιγράψω κατωτέρω, ὑπάρχει αἰνιγμά τι τοῦ ὁποίου αὐτὸς ἔδωκε τὴν ἐξήγησιν.

*Λεονάρδου Φιλαρᾶ τοῦ Ἀθηναίου, γρίφος, τοῦ-
νομα καὶ τὸ γένος αὐτοῦ αἰνιτιζόμενος.*

Θῆρ κεφαλὴν τελέθω βλοσυρώτατος. Ὑπνον αἰξίω

Ἡτορι κᾶν μηροῖς εὐπνουν ἄνθος ἔχω.

Τῶνδε διατροχάσκα μεσαίτατος ὕδος εἶσο

Ἵδατιν ἐμμίσγων Θύμβριδος ἀνάου.

Ἐνθεν ἔρος περόων, πολυκαμπία τόξα τανύσας,

Πῆξεν ἐμοὶ πυρίπνους οἶα βέλεμνα πόδας.

Λέων **Leo.**

Ὄναρ **Somnium.**

Νάρδος **Nardus.**

Νάρ **Nar. flumen, qui Thiberi
(sic) immiscetur (a).**

Ἔρωσ **Amor, qui totum nomen
percurrit et genus Phi-
lareorum denotat.**

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο, μεταβιβασθὲν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Σεγυιέρου (Séguier) εἰς τὴν τοῦ Κοϊσλίνου (Coislin), καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ (Saint Germain de Prés), ἀποτελεῖ νῦν μέρος τῆς μεγάλης δημοσίας Γαλλικῆς βιβλιοθήκης. Ἰδοὺ ἡ σημείωσις ἣν δίδει ὁ Μοντεφαλκόνιος ἐν τῇ αὐτοῦ Bibliotheca Coisliniana, Παρισίους, 1715, ἐν φύλ. σελ. 519.

CODEx CCCLII Olim LXXVII. In charta vulgari papyrea, omnino recens. Leonardī Philarae, vulgo villeret, Atheniensis, manu scriptus, foliorum 133.

Anecdota Anthologiae graecae. Sic scribitur initio. Utrum vero sint anecdota inquirendum. Sunt autem epigrammata ex variis auctoribus collecta ab eodem Leonardo Philara, qui multa in finem ab se adornata. Initio: Καίρε Θεῶ Πα-

φή· σὴν γὰρ αἰεὶ δύναμιν. **Auctorem autem nomi-
na haec feruntur** Ἐπιταὶ ὁ κατάλογος τῶν ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ ἀναφερομένων ποιητῶν.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶναι εἰς μικρὸν 4ον, 133 φύλλων, γραφῆς καθαρωτάτης· περιέχει δὲ τὴν Ἑλλη-
νικὴν Ἀρθολογίαν, τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς ἀνεκ-
δότου ἄλλοτε γνωστὴν καὶ τινὰς τοῦ συγγραφέως, ἢ πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνομένας ποιήσεις. Εἶνε δὲ πλουσιω-
τέρα τῆς τοῦ Γυιέτου (Guyet), περιεχούσης 95 ἐπι-
γράμματα· πλουσιωτέρα δὲ ἐπίσης καὶ τῆς τοῦ Βουί-
έρου.

Ἐν τῷ χειρογράφῳ τοῦ Φιλαρᾶ ἡ τάξις τῶν βιβλίων, τῶν συγχροτούτων τὴν κοινῶς ὀνομαζομέ-
νην ἀνέκδοτον Ἀρθολογίαν, δὲν εἶνε οὔτε ἡ τοῦ Παλατίνου χειρογράφου οὔτε ἡ τοῦ Γυιέτου, οὔτε ἡ τοῦ Βουιέρου κλ. Ἡ τοῦ Φιλαρᾶ εἶνε ἡ ἐξῆς: Ἐ-
πιγράμματα διαφόρων μέτρων. — Ἐρωτικά. — Ἀ-
ναθηματικά. — Ἐπιτύμβια. — Περιγραφικά. —
Στρατιωτικὰ. Ἐπονταὶ τούτοις 69 ἐπιγράμματα, ἀ-
νήκοντα εἰς διαφόρους βίβλους, καὶ πιθανῶς ἀνα-
καληφθέντα ἐν δευτέρῃ μελέτῃ τοῦ πρωτοτύπου χει-
ρογράφου. Μεταξὺ τούτων ἐκτὼ εὐρίσκονται ἤδη καὶ
ἐν ταῖς προηγηθεῖσι βίβλοις, φέρουσι δὲ ὅμως διαφόρους
γραφὰς, καὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς δευτέρα
ἐκδοσις· αἱ ἐπαναλήψεις αὐταὶ ὑπάρχουσι καὶ ἐν τῷ
Παλατίνῳ χειρογράφῳ, καὶ πολλάκις εἶνε ὠφελι-
μώταται, ὡς συμπληρωταὶ τὰ χάσματα, ἢ ἀποκα-
θιστάνουσαι τὴν ἀληθῆ γραφὴν. Ὁ Φιλαρᾶς ἐν γενεῇ
μετὰ πολλῆς ἀμελείας ἀντέγραψεν ἡ δὲ ἀμέλεια αὐ-
τῆ εἶνε τότε ὀλιγώτερον συγχωρητέα, καθόσον ἀν-
τέγραφε βεβαίως κατὰ τὸν Σαλμασίον, τῶν διορθώ-
σεων τοῦ ὁποίου μέρος εἰσῆχθησαν ἐν τῷ κειμένῳ
αὐτοῦ. Ὁ Δορομύλλος εἶχεν ἀντίγραφον τοῦ χειρο-
γράφου τούτου. Ἐν τῷ 126 ἄ. φύλλῳ ἀρχοῦνται τὰ
ἐπιγράμματα τοῦ Φιλαρᾶ, ἐπιγραφόμενα. *Λεονάρ-
δου Φιλαρᾶ τοῦ Ἀθηναίου ἐπιγράμματα.* Τὸ πρῶ-
τον εἶνε ὁ ἐπὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ γρίφος· τὸ δεύτε-
ρον δὲ ἔπαινος τοῦ Καρδινάλιου Ριτσελίου. Οἱ ἐξ
Ἑλληνικοῦ στίχοι εἶνε μεταφρασμένοι δι' ἐξ Λατι-
νικῶν. Ἀναφέρω ἐνταῦθα τοὺς μὲν καὶ τοὺς δὲ, διὰ
νὰ δυνηθῆ ἕκαστος νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν περὶ τὴν ἑλλη-
νικὴν καὶ λατινικὴν ποιήσιν δεινότητα τοῦ συγγρα-
φέως.

Ἐγκωμιαστικὸν εἰς τὸν ἐξοχώτατον καρδινάλιον
Δούκα τὸν Ριχελίον.

Τοὺς νικῶντας καὶ νικᾶν αἰτίους οἱ Ἀθηναῖοι
κρίνοισ ἡμεῖβοντο.

Κλεινὸς ἔης κραιπίδεςσι Ριχελίος ἐς πόλον αἶρει
Χρύσεια κυδαλίμων ἄνθεα Βορβονίων.

Φλάνδρια δαιμαίνει· κείνται Λοθαρίγγοι· Ἰβῆροι

Ἡριπον, αἰνεσίης Ριχελίω προμού.

Τοῦνεκά μιν Λοδοίκος κοίρικος ἀμφαγαπαίζει

Τίσι τ' ἐνδικαίως ἀντιχαρίζόμενος.

IDEM LATINE.

**Ad Eminentissimum Cardinalem, Ducem de
Richelieu.**

Athenienses victorias liliis compensabant.

Richelii virtute ducis rediviva triumphant,
Lilia, et auratum culmen ad astra ferunt.
Flandria jam titubat; victa est Lotharingia;
Ibæri,

Germanique ruunt undique praecipites
Hinc quoque Borbonio regis micat ille favore.
Quodque dedit, merito nunc habet ille decus.

Τὸ τρίτον ἐπιγράμμα καθιέρωται εἰς ἔπαινον Γιλβέρτου Γωλμίνου. Τὸ τέταρτον εἶνε ἐρωτικὸν ἐπιγράμμα, φιλικὸν ἄθλημα. Τὸ πέμπτον εἶνε ἐπιτύμβιον εἰς τὸν φίλον του Δημητρίου. Τὸ ἕκτον εἶνε ἡθικὸν ἐπιγράμμα εἰς δώδεκα στίχους.

ΗΘΙΚΟΝ.

Ἔσκε πάρος μερόπεστι θεήλατον ἦθος ἀπάξειν
Οὐ πλοῦτῳ τιμᾶς, ἀλλ' ἀρετῇ μεγάλῃ
Τούνεκ' ἐν πάντεσσι μόνον τόδε κρήγυον ἔλδωρ,
Πᾶν κλέος ἐξ ἀρετῆς ἐκ καμάτων τε φέρειν.
Οὗτος ἐν κείνοισι ἀφενος πολὺς, οὐδ' ἀλέγιζον
Τῶν χρυσέων ὑπάτων μᾶλ' ἰσοζύροπις.
Ἄρει δι' ὑπερμενέων χρυσὸς καλὰ πάντα χαλέπτει
Ἐρρίπται δ' ἀρετῇ κειραμένη πλοκάμους.
Πάντες δολλιζοῦσι χρυσόν, καὶ γὰρ ἐκείνῳ
Ἵνηταί τιμαί, ἄχρι τε καιρανίης,
Κεῖνόν τις φάει χρυσοῦν χρόνον, αὐτὰρ ἐγωγε
Τούτου, ἐφ' ᾧ νικᾷ χρυσὸς ἅπαντα μόνος.

Τὸ ἔβδωμον εἶνε ἡ ἐρμηνεία τοῦ Πυθαγορικοῦ τριγώνου. Τὸ ὄγδωρον ἡ μετάφρασις τοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Βεζου. Τὸ ἔνατον εἶνε ἡ τῶν στίχων τοῦ Σενέκα μετάφρασις. Ἐπονται μετὰ ταῦτα ἡ τυπωμένη ᾠδή καὶ ἡ ἀποστολὴ ἀνευ ὁμῶς τῆς ἀριερωτηρίου ἐπιστολῆς τοῦ μοναχοῦ Κυρίλλου β'. Ἐξ ἐπιγράμματα εἰς τὸν Φιλάρχη ἀνώουμα.

ΠΕΡΙ ΜΕΛΙΤΟΣ.

Τις ἀγνοεῖ ὅτι μέλι ὀνομάζεται ἡ γλυκεῖα ἐκείνη οὐσία, τὴν ὁποῖαν αἱ μέλισσαι συναγοῦσιν ἀπὸ τῶν φυτῶν καὶ τῶν δένδρων αὐτῇ ἐκείνῃ, περὶ ἧς ὁ Ὅμηρος (Βατρ. 89) εἶπε τὸ διαθρύλλητον ἐκείνο

« . . . τὸ καὶ μάκαρες ποθεύοντι »

τὸ ἀληθῶς dulce τοῦ Ῥωμαίου Ὁμήρου, περὶ οὗ ὁ Οὐέργιλιος ἐγράφη βιβλίον ὅλον ἡ οὐσία ἐκείνη, τὴν ὁποῖαν μετὰ μεγίστου πόθου ἐζήτουν καὶ αὐτοὶ αἱ « δλύμπια δώματ' ἔχοντες Οὐρανήωνες », καὶ πρὸς ἣν οἱ Πυθαγόρειοι ἔτρεπον ἰδίαν κλίσην;

Ἄν τις μόνον ἐνθυμηθῇ, ὅτι ὁ Ὅμηρος, θέλων νὰ ἐγκωμιάσῃ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, πρὸς οὐδὲν ἄλλο ἐθεώρησε προσφύει νὰ τοὺς παρομοιάσῃ ἢ πρὸς τὸ μέλι, εἰπών,

« τοῦ καὶ ἀπὸ μέλιτος γλυκίων ῥέων αὐδῆ »

ὅτι ὁ Ξενοφῶν ὀνομάσθη Ἀττικὴ μέλισσα, « τῇ γλυκύτητι τῆς ἐρμηνείας », ὡς λέγει Διογένης ὁ Λαέρτιος, ὅτι καὶ περὶ τοῦ Πλάτωνος ἐμυθολογήθη ὅτι μέλι-

σα ἐπεκάθησεν ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτοῦ βρέφους ἔτο ὄντος· ὅτι μέλισσα διέθρεψε τὸν Δία, (Virg. Georg. IV.) ὅτι ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ὁ Οὐέργιλιος, — ὁ ἐπικούρειος Οὐέργιλιος — ἐθεώρει τὰς μέλισσας θεοῦ νόος μετόχους, θέλει πεισθῆ περὶ τῆς ὑπολήψεως ἣν εἶχον, περὶ τοῦ μέλιτος αἱ ἀρχαῖοι. Τὸ καθ' ἡμᾶς ἀποροῦμεν πῶς διέφυγε τὸν νοῦν τοῦ Λιβανίου τὸ ἀντικείμενον τούτου, καὶ πῶς ὁ Λουκιανός, ἐγκώμιον περὶ Μυίας συντάξας, ἀπηξίωσε νὰ γράψῃ καὶ περὶ μέλιτος; διότι βεβαίως, ἂν ἡ μὲν Ἀθῆναις τοῦ Σχυροτατέως περιήρχετο καὶ τῶν μελισσῶν τὰς κυφέλας καὶ ἐγράφε διὰ τὸ κάλλιστον προϊόν τῆς Ἀθίδος, ὁ δὲ ἀπὸ Κυρήνης σοφιστῆς ηὐδοκίαι νὰ ἐξασκήσῃ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τὴν δεινὴν αὐτοῦ ῥήτραν, γράφων καὶ περὶ τοῦ « τίνα αἱ τις ἐγκώμιον εἰπεῖν ἔχοι ἐπὶ μέλιτι ἢ ἐπὶ μελίτῃ », ἠέλομεν εὐκόλως ἀρυσθῆ ἀπὸ τοιούτων πηγῶν νάματα πλούσια ἀμοιροῦντες ὁμῶς τοιούτου βοήθηματος, θέλομεν περιορισθῆ εἰς ὀλίγα μόνον περὶ μέλιτος τὰ μᾶλλον ἀξιοτερεῖργα.

Ἡ γεῦσις καὶ ἡ ποιότης τοῦ μέλιτος παραλλάσσει κατὰ τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἀνθέων, τῶν ὁποῖων τοὺς χυμοὺς ἀπομυζῶσιν αἱ μέλισσαι. Διὰ τοῦτο, ὁσάκις κῦται ἀπεχυζῶσι τοὺς χυμοὺς τῆς λιθανωτίδος, τῆς πάρτου καὶ τοῦ θύμου, ἢ διατρέφονται ἐνδαιτώμεναι, ὅπου ἀδξάνει ἡ χρεῖσά κισσία, καὶ τὸ εὐωδέστατον ἔρπυλλον, ἢ ἀνθεὶ ἀφθόνως ἢ ἠδέουσι μεθίμβρα, καὶ καταρρήττοις πηγῆς καὶ κρήτας πίνοσιν ἰων κῆποι (Virg. ibid. v. 30—33) », τὸ μέλι γίνεται γλυκὺ καὶ εὐωδέστατον. Ὅθεν τὸ τῶν Βαλλεαριδίων νήτων, τῆς Ναρθίνης καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ εἶναι γλυκὺ καὶ εὐωδες, διότι κατασκευάζεται ἐκ χυμῶν τοιούτων ἀνθέων. Παρομοίως καὶ τὸ μέλι τῆς Προθηγκίας, ὅπου ἐπιχωριάζει ἡ νάρδος, φημίζεται διὰ τὴν ἐξαιρετοῦ αὐτοῦ γεῦσιν, καθὼς καὶ τὸ τῆς νήτου Κύθης ὅπου ἀκμάζουσιν αἱ πορτογαλλέσι. Τούναντιον δὲ ὅπου φύεται ἐν ἀφθονίᾳ φυτὰ πικρὰ καὶ φαρμακώδη, τὸ μέλι ἔχει γεῦσιν δυτάρεστον, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπιβλαστῆ. Ἐντεῦθεν τὸ τῆς Τραπεζοῦτος, τῆς Ἀμιτοῦ, τῆς Σινώπης καὶ πολλὰ ἄλλα ἄλλων τόπων εἶναι πικρὰ καὶ βλαπτικά.

Διακρίνονται δὲ δύο εἶδη μέλιτος, τὸ ἐκ τῶν διαφόρων ἀνθέων καὶ δένδρων κατασκευαζόμενον, ὡς προειπομιν, καὶ τὸ ἐκ θαμνωδῶν τιγῶν φυτῶν. Τὸ πρῶτον εἶναι γλυκύτερον, ἔχον τὸν κηρὸν διαυγέστερον καὶ ἀπαλότερον τὸ αἶσθητον, δὲ ἐκ τῶν τοῦ εἶδους τούτου εἶναι τὸ λεγόμενον παρθέσιον ἢ τοῖ τὸ ἐκ παρθένων μελισσῶν κατασκευαζόμενον. Τὸ καλὸν μέλι εἶναι παχὺ, διαφανές καὶ καθαρὸν, κατὰ δὲ τὸν Ἀθήναιον (βιβλ. Β'. 26) καὶ εἰδικῶς βαρύτερον τῶν ἄλλων· διότι « μέλι » λέγει « χερητὸν, χείροισι ἐπιχεόμενον εἰς τὰ κάτω βιάζεται ». Τὰ πολλὰ πυκνὸν μέλι νοθεύεται, ὡς γνωστὸν, καὶ μάλιστα διὰ τοῦ ἀλεύρου. Ἐκ τοῦ μέλιτος δύναται τις νὰ κατασκευάσῃ ἀξιόλογον οἶνον, ὄξος καὶ αἶραιον, γνωστὰ δὲ τὰ ἐν τῇ Φαρμακευτικῇ διάφορα αὐτοῦ εἶδη, οἶον τὸ ἐψημένον (mel despumatum), τὸ ἀπλοῦν ὀξύμελι (oximel simplex), τὸ μέλι τῆς γλυκοῦριζης (mel